

MÓN OBSCÈ

La paraula obscenum té en llatí un doble significat: d'una banda equival a deshonest, faltat de pudor o pornogràfic, igual que en castellà. Però a més a més significa quelcom infaust o "de mal averany". No sabem si es tracta d'una sinonímia casual o si és que els llatins veien una relació causal entre la falta de pudor i els mals averanys. En tot cas, aquest doble significat llatí resulta útil per titular aquestes informacions sobre una deshonestedat i falta de pudor del nostre món, que no es refereixen al camp sexual sinó a l'econòmic.

Coneixem els seus noms i fins i tot els admirem:

El món té més de 6.000 milions d'habitants. D'ells, uns 7,3 milions (gairebé un de cada mil) són milionaris en dòlars.

D'aquests 7 milions de milionaris resideixen a Espanya 110.000. El nostre país té, doncs, uns 43 milions d'habitants: toquem a gairebé un milionari per cada 400 espanyols.

Aquests 110.000 personatges es repartien, fa dos anys, uns 65 bilions de pessetes en actius financers líquids (excloent immobles): són 390.000 milions d'euros, que equivalen a la meitat de la riquesa generada en aquell any per l'economia espanyola (la meitat del PIB).

El nombre de milionaris augmenta entorn del 2% anual, mentre que el volum de les seves fortunes creix bastant més (un 3'6%)¹.

Per tant les fortunes dels rics creixen més que el nombre de rics.

Segons la revista Forbes, entre aquests més de 7 milions de "afortunats" hi havia en el 2004 unes 600 persones el patrimoni de les quals supera no ja el milió, sinó els mil milions de dòlars. La fortuna d'aquestes bones gents s'acosta als 2 bilions de dòlars. És a dir: ells tots sols quadrupliquen tota la riquesa que produeix Espanya en un any. Hi ha, a més, una "segona divisió de multimilionaris" integrada per 720 individus els havers de la qual superen els cent milions de dòlars (més de 15.000 milions de pessetes).

El número u del "primer equip" és el senyor Bill Gates. La seva fortuna s'estima en 46.6000 milions de dòlars. L'espanyol més avantatjat de la llista ocupa el numero 23: Amancio Ortega (amb 9.400 milions de dòlars només).

Altres membres d'aquesta "armada espanyola" són Rafael del Pino (núm. 159 de la llista amb 3.000 milions de dòlars); Juan i Carlos March en el núm. 216 (amb 2.400 milions); el banquer Emilio Botín en el 310 (amb 1.800 milions), Ester Koplowitz en el 342 (i amb 1.700); Isak Andic (amb 1.600); Rosalía Mera ex-esposa d'Amancio Ortega amb 1.600 (en el núm. 356) i Alicia Koplowitz en el 406 i amb "només" 1.400 milions. A aquesta llista d'El País, afegia La Vanguardia a Jesús de Polanco, Manuel Jové i Gabriel Escarrer.

En conjunt, el patrimoni d'aquestes fortunasses arriba a créixer mig bilió de dòlars anualment (el 25 % de la seva fortuna global); i el nombre dels afortunats va créixer en el 2004 quelcom més del 10% (unes 70

persones). Un sol exemple: segons va informar la cadena SER (10.05.05), quan Berlusconi va arribar a president d'Itàlia la seva fortuna superava els 3.000 milions. A hores d'ara passa dels 9.000.

Un altra vegada: proporcionalment, els rics creixen cada vegada menys. Però són cada vegada més rics².

No coneixem els seus noms i acluquem el ulls

Per tenir algun element de comparació: segons el FMI a Amèrica Llatina hi ha 214 milions de pobres de solemnitat: 14 milions més que fa deu anys. "Una tercera part d'ells són nens i nenes menors de 15 anys; i gairebé el 60% de tots els nens i nenes són pobres". A Haití, per exemple, el FMI el va obligar a reduir els aranzels de l'arròs del 35% al 3%. "En poc de temps es va produir una entrada massiva d'arròs provinents dels Estats Units: les empreses nord-americanes feien el seu agost gràcies al Fons i els camperols haitians s'arruïnaven". Igualment, "els aranzels que el Fons imposa al suc de taronja de Brasil li costen a aquest país més de 1.000 milions de dòlars anuals". D'altra banda, el Fons deixa que els rics imposin els seus privilegis i barreres proteccionistes: "una vaca europea rep un mitjana de dos dòlars de subvenció diària, és a dir: més que no pas guanyen uns 1.400 milions de treballadors que representen la meitat de la població treballadora mundial"³. De manera que:

Una de les causes per les quals els rics són cada vegada més rics és que fan als pobres cada vegada més pobres.

(L'altra causa són les inversions i l'evasió d'impostos. Però aquesta no val la pena explicar-la...).

Més contrastos: en el món hi ha gairebé 2.000 milions de persones mancades de pes per una nutrició deficient. D'elles 842 milions són desnodrits (o el que abans s'anomenava "morts de fam"). Alhora hi ha mil milions de persones amb sobrecàrrega i d'ells 300 milions literalment obesos. A l'Organització Mundial de la Salut li preocupa molts més l'obesitat que la desnutrició⁴. Però, és clar: és una institució del món "civilitzat"...

Quant costaria l'accés universal a una alimentació adequada, a l'aigua potable, a infraestructures sanitàries i educació bàsica? El 1998 el va calcular el PNUD en 40.000 milions de dòlars anuals (per sota de la fortuna de Bill Gates ja citada).

D'on treure tants diners? "Ningú ho sap", ens diuen. Però sí que sabem que la despesa anual en publicitat arriba els 400.000 milions. Exactament deu vegades més de la xifra que remeiaría tantes coses bàsiques.

I si seguim amb un quadre sinòptic de despeses mundials ens trobarem que el planeta inverteix (en milers de milions de dòlars):

- en educació per a tots: 6
- en consum de cosmètic (*només als EUA*): 8
- en aigua i sanitat per a tots: 9
- en consum de gelats (*només a Europa*): 11
- en atenció ginecològica per a totes les dones: 12
- en perfums (*només a Europa i EUA*) exactament el mateix
- en necessitats bàsiques nutricionals i sanitàries: 13
- en aliments per a animals (*a Europa i EUA*): 17
- en cigarretes (*només a Europa*): 50
- en begudes alcohòliques (*només a Europa*): 105
- en estupefaents arreu del món: 400

I com a colofó: en despeses militars 780 milions (més que la suma de totes les xifres anteriors)⁵.

En aquestes condicions és molt clar que els països rics no poden complir la seva promesa de donar el 0'7 del seu pressupost per a despeses d'ajuda al desenvolupament. Entén vostè per què? Perquè necessiten el 3% del seu PIB per a despeses derivades de l'estrès⁶.

En quina mesura són responsables?

Una ràpida observació sobre Espanya: el 22 de desembre del 2003, el diari *El Mundo* va informar dels sous de l'Administració de l'Estat. Per no fer una llista il·legible de números, resumirem dient que, en els alts càrrecs del govern, els sous oscil·len entorn al milió mensual *de les antigues pessetes*. Els sous d'alts càrrecs del poder judicial arriben amb facilitat al milió i mig. I en les Comissions nacionals (del mercat de valors, de telecomunicacions etc.) pujaven una altra mica, apropant-se de vegades als dos milions mensuals. El salari mínim legal no arriba al milió anual... Aquestes diferències en l'administració pública, que resulten ja injustes, es converteixen en cruels quan passem a la iniciativa privada i la Banca: el desnivell d'1 a 12 passa d'1 a 20 i més. I si anem als sous dels nostres futbolistes llavors es multiplica per diversos centenars o milers. Sense que valgui l'argument que els futbolistes només poden "treballar" en una etapa reduïda de la seva vida, ja que avui la major font de diners ja no és el treball sinó els diners mateix⁷.

Comprenem que "és lleig parlar d'aquestes coses". Però aquestes dades són només un botó de mostra. Pot ser bo recordar que el president del govern, en el seu discurs sobre l'estat de la nació (el passat 11 de maig), va reiterar el seu compromís d'acabar amb tota violència, i preguntar-li: també amb la violència econòmica?... Per als cristians, més que comentar nosaltres, val la pena afegir algunes frases dels Pares de l'Església:

No es veu que la distinció entre rics i pobres vingui de Déu (S. Gregori Naziançè). La riquesa pertany al Senyor, sigui quina sigui la font d'on l'hem recollit; el ric no és més que un cobrador dels diners que han de ser repartits... (Quan no obrem així) no retenim el que és nostre sinó el que és dels altres... Si fos possible castigar amb justícia als rics, les presons estarien plenes d'ells. I a més a més L'Església no ha de ser un museu d'or i argent sinó una reunió d'àngels. Déu no té necessitat de vasos d'or sinó d'ànimes d'or (Sant Joan Crisòstom).

La distribució i apropiació de les coses, que procedeix del dret humà, no pot impedir que aquestes coses remeïn les necessitats dels homes. Per això, tot el que un té de més, ho deu als pobres per al seu sustentament. I això per dret natural. (En cas de greu necessitat) qualsevol pot remeiar la seva necessitat greu amb els béns dels altres, tant si els treu de manera pública com secreta. I aquesta acció no revesteix caràcter de robatori ni de furt. (St. Tomàs d'Aquino). I acabem amb aquest petit florilegi d'un profeta bíblic:

Venen al pobre per un parell de sandàlies, abaten fins al sòl els caps dels necessitats i esquiven el tracte amb els humils... No saben el que és fer justícia; han amuntegat a les seves cases tresors d'iniquitat i de rapinya...

Vosaltres dormiu en llits de vori i us solaceu en els vostres llits... Us ungiu amb preciosos perfums sense compadir-vos de la sang del meu poble. Convertiu en verí el dret i en absentia el fruit de la justícia... Fundeu sobre el no-res vostra alegria i us gloriegeu com si s'hagués conquerit amb el vostre esforç. Però jo aixecaré contra vosaltres qui acabarà amb vosaltres. (Amós, c. 2,3, 6).

¹ Dades de *La Vanguardia*, 12.06.03, i 13.03.05.

² Combinació de dades d'*El País*, divendres 27.02.04, més *LV* diumenge 13.03.05.

³ Dades a *Noticias Obreras*, 2ª quinzena, març 05, pàg. 16-17.

⁴ Dades a *Le Monde Diplomatique*, desembre 04, pàg. 11. Pels nivells de consum d'aquestes gents, veure "La revista" de *La Vanguardia*, 29.05.05, pàg. 4.

⁵ Dades de PNUD, citats a P. VIVERET Y OTROS, *Reconsiderar la pobreza y el empleo*, pàg. 88.

⁶ *ibid.* pàg. 74.

⁷ Vet aquí algunes dades: Beckham 25 milions anuals d'euros; Ronaldo 19, Zidane 13. I més enllà de les nostres fronteres: Michael Jordan 27 milions, M. Schumacher 63'5, Tiger Woods 66 milions d'euros. I nosaltres els aplaudim.